

Sensorveiledning, HIS1400/HIS1400L/HIS1410INTER, vår 2023

Praktisk informasjon gitt til studentene

Følgende informasjon er gitt til studentene i Inspira:

Eksamensmappen i HIS1400 og HIS1400L skal bestå av:

Én individuell skriftlig oppgave fra det særernnet som går i første halvdel av semesteret.

Én individuell skriftlig oppgave fra det særernnet som går i andre halvdel av semesteret.

Én individuell skriftlig oppgave fra fellesdelen av pensum som gis mot slutten av semesteret. Det ble gitt én oppgave.

I mappen skal særernneoppgavene ha et omfang på maksimalt 2800 ord hver, inklusivt fotnoter. Oppgaven fra fellespensum skal ha et omfang på maksimalt 2000 ord, inklusivt fotnoter. Bibliografi og eventuelle tabeller teller ikke med i ordtellingen. Bruk Times New Roman, skriftstørrelse 12 og linjeavstand 1,5.

Mappen skal ha et maksimalt ordomfang på 7600 ord, inklusivt fotnoter. Bibliografi og eventuelle tabeller teller ikke med i ordtellingen.

Eksamensmappen i HIS1410INTER skal bestå av:

Én individuell skriftlig oppgave knyttet til særernnet.

Én individuell skriftlig oppgave fra fellesdelen av pensum som gis mot slutten av semesteret. Det ble gitt én oppgave.

I mappen skal særernneoppgaven ha et omfang på maksimalt 2800 ord, inklusivt fotnoter. Oppgaven fra fellespensum skal ha et omfang på 2000 ord, inklusivt fotnoter. Bruk Times New Roman, skriftstørrelse 12 og linjeavstand 1,5. Referanser og tabeller teller ikke med i ordtellingen.

Mappen skal ikke overskride maksimalt 4800 ord, inklusivt fotnoter. Referanser og tabeller teller ikke med i ordtellingen.

Innlevering i Inspira:

Mappen skal leveres som én fil. Besvarelsen må leveres i .pdf-format, og som én fil. For veiledning til hvordan du gjør om et dokument til .pdf, se [veiledning for lagring i pdf](#). Husk å sette av noen minutter til konvertering og opplasting av eksamensfilen. Ved tekniske problemer må studieadministrasjonen ved IAKH kontaktes umiddelbart. Send en epost til student@iakh.uio.no.

Mappen trenger ikke å inneholde en forside. Vennligst inkluder emnekode og kandidatnummer (ikke navn) i toppteksten og sidetall i bunnteksten.

Besvarelsene til særernneoppgavene og oppgaven til fellesdelen må inneholde oppgavespørsmålet/problemstillingen som er gitt for din oppgave. Inkluder også en oversikt over

antall ord for hver oppgave i mappen. Ordlyden for spørsmålet/problemstillingen teller ikke med i antall ord.

Kandidatnummeret ditt vil du finne i Studentweb og i Inspira.

Referanser:

Besvarelsene til særøppgaven og oppgaven til fellesdelen må inneholde referanser. [Her kan du lese mer om kildebruk og referanser](#). Den anbefalte referansestilen for historiefaget er [Chicago 16th A](#). Hvis du ønsker å bruke en annen referansestil du er bedre kjent med er dette lov, men ulike referansestiler må ikke blandes.

Du er selv ansvarlig for at dokumentene er fullstendige. Uleselige eller ufullstendige dokumenter blir vurdert deretter.

Det er viktig at du setter deg inn i reglene for sitat- og kildebruk og bruk av kunstig intelligens/ChatGPT: <https://www.hf.uio.no/studier/ressurser/kilder/index.html>. Dersom du genererer hele eller deler av eksamensbesvarelsen ved hjelp av kunstig intelligens/ChatGPT vil det bli betraktet som fusk.

Alle besvarelser blir behandlet av et plagiattrollprogram.

Oppgave fra fellespensum i HIS1400/HIS1400L/HIS1410INTER (V23)

Hvordan preget den russiske revolusjon Europa i årene etter 1917?

En fornuftig avgrensning er åpenbart viktig for å besvare denne åpne oppgaven på en fruktbar måte. Det er ikke satt noen føringer for hvor mange år etter 1917 det kan være verdt å undersøke betydningen av den russiske revolusjon, men den umiddelbare ettertiden må naturligvis diskuteres. Dessuten vil det være en styrke om kandidaten reflekterer over hvilke begivenheter som kan falle under betegnelsen «den russiske revolusjon». I forelesningen om første verdenskrig og den russiske revolusjon fikk studentene innblikk i de ulike fasene (februar/mars og oktober/november) av utviklingen i Russland i 1917 og de foregående hendelsene i 1905. I lys av spørsmållstillingen vil betydningen av begivenhetene i 1917 være mest fruktbar og fornuftig å drøfte inngående.

I undervisningen ble det videre fokusert på det umiddelbare etterspillet av den russiske revolusjon og den første verdenskrig i Europa. Over hele det gamle russiske imperiet herjet en rekke borgerkriger kollektivt kjent som «den russiske borgerkrig». Også andre steder i Sentral- og Øst-Europa var situasjonen konfliktfylt og ustabil, med internasjonale kriger som den polsk-sovjetiske krigen i 1919-20 og helt eller delvis bolsjevikinspirerte revolusjonsforsøk/opprør i Ungarn og Tyskland (rådsrepublikken Bayern og spartakistoppstanden i Berlin). Betydningen av etableringen av Komintern i 1919 ble også behandlet i undervisningen, med særlig henblikk på den norske arbeiderbevegelsen.

På noe lenger sikt vil det være naturlig å reflektere over etableringen av et autoritært kommunistisk regime i Russland (fra 1922 kjent som Sovjetunionen). Det vil være en fordel om studentene viser kjennskap til noen grunnleggende trekk i utviklingen av Sovjetunionen fram mot andre verdenskrig. Dette er behandlet i både undervisning og pensum. Videre kan det være fruktbar å diskutere i hvilken grad og hvordan den russiske revolusjonen bidro til å fremprovosere en motreaksjon i form av styrking av høyreautoritære bevegelser i mellomkrigstidens Europa. Den russiske revolusjons

langsiktige betydning for den kalde krigens deling av Europa, kan også være et område hvor kandidatene kan vise kunnskaper og refleksjon. Avslutningsvis er det viktig at kandidatene finner og trekker inn solid faglitteratur for å inngående belyse aspekter som kun overfladisk gjennomgås i pensum.

Det vises ellers til de [generelle karakterbeskrivelsene for historie på bachelornivå](#).

Særemne: Sosial ulikhet på 1800-tallet, i et kjønnsperspektiv v23.

Studentene har fått følgende oppgave: "Sammenlign to eller flere syn på fattigdom i Norge på 1800-tallet. Drøft årsaker til disse holdningene."

Oppgaven er todelt, men det er ikke nødvendig å bruke like mye plass på de to delene. De fleste studentene vil nok ha mest å skrive på den første delen der de skal sammenlikne synene.

For å få til å gå i dybden, er det viktig at studenten avgrensner oppgaven og velger ut noen syn. Pensum gir dekning for å trekke inn flere ulike syn:

Synspunkter fra debattene om fattiglovene i Norge på 1800-tallet, f.eks. Eilert Sundt vs. Torkil Aschehoug (moralske vs. økonomiske forklaringer). Pensumdekning: Seip (1984), Lie og Roll-Hansen (2001), og noe om Sundt også i Ringvej (2019).

Marcus Thrane og arbeiderforeningene. Pensumdekning: Ringvej (2019).

Diskusjonene knyttet til suspensjonen av stemmeretten fra slutten av 1800-tallet. Pensumdekning: Bergkvist og Hovdhaugen (2020), Steine (2019).

Når studentene skal drøfte årsaker til holdningene, gir pensum grunnlag for å si noe om påvirkning utenfra, men også hvordan holdningene er en videreføring fra tidligere tiders syn på fattige. Det er også mulig å fokusere på idè-historisk påvirkning (merkantilisme, liberalisme), samt hvilken betydning sosial bakgrunn kan ha hatt for synene. For å svare på dette på en god måte, må studentene gjøre selvstendige vurderinger. I denne delen av oppgaven kan også Østberg (2010) trekkes inn, eventuelt også pensumbidrag om engelske forhold: Humphries (1990), Brundage (1974) og Boyer (2002).

Studentene må bruke pensum, men er også oppfordret til å trekke inn aktuelle historiske kilder. Noen slike er også tatt opp i undervisningen. De kan også trekke inn litteratur utenfor pensum, men:

A og B-oppgaver bør ha et tydelig selvstendig resonnement der studenten underbygger med god kunnskap fra et bredt utvalg av pensumlitteraturen og eventuelt andre kilder. Studenten bør ha en selvstendig analyse av likheter og forskjeller, vise god forståelse for sammenhenger og drøfte selvstendig hva som kan forklare synspunktene for å kunne få B eller A.

C-oppgaver bør vise gode kunnskaper, bruke flere deler av pensum til å gi en ryddig sammenlikning. Sammenlikningen kan her være mindre selvstendig og analytisk, men studenten bør eksplisitt kommentere noen sentrale likheter og forskjeller, og kunnskapen bør være plassert i en sammenheng / være en del av et resonnement. Studenten bør kommentere noen aspekter som kan forklare synspunktene, men det bør ikke kreves selvstendig drøfting av dette for å få C.

D- og E-oppgaver vil gjerne være preget av misforståelser og mangler eller at kunnskapen i liten grad blir plassert i sammenheng, samt manglende, smal eller lite hensiktsmessig bruk av pensumlitteraturen.

Særemne: Nasjonalisme og statsborgerskap

Oppgaveteksten:

Redegjør for forskjellen mellom «staatsnation» og «kulturnation». Drøft deretter hvordan oppfatningen av nasjonen kan påvirke statsborgerskapslovene. Sammenlign dette i to vestlige land på 1800-tallet.

I dette særemnet har vi analysert utviklingen av nasjonalisme i Europa ved å starte med ideen av nasjonen slik den ble tenkt under den franske revolusjonen (Wolff). Videre har vi diskutert hvordan denne ideen fikk ulike tolkninger i ulike kontekster, med vekt på Meineckes to idealtyper («staatsnation» og «kulturnation») som er blitt illustrert i dybden i en forelesning. Vi har også drøftet nasjonalisme fra et teoretisk perspektiv, og sett på ulike teorier og definisjoner av den (Freeden). Overgangen fra liberal nasjonalisme til autoritær nasjonalisme mot slutten av 1800-tallet har stått sentralt i forståelsen av dette fenomenet (Zimmer og Wolff). I løpet av særemnet har vi sett nærmere på to kontekster på 1800-tallet – Frankrike og Preussen/Tyskland (Rowe og Brubaker). Særemnet har rettet søkelys på spørsmålet som gjelder statsborgerskapet: Hvem fikk rett til å bli legitim borger i disse to nasjonalstater i det 19. århundret? Når det gjelder Frankrike, finnes det tre viktige juridiske momenter: Grunnlov 1791; *Code Civil* 1804; naturaliseringslov 1851. Når det gjelder Preussen/Tyskland, finnes det tre viktige juridiske momenter: statsborgerskapslov i Preussen 1842; videreføring av lovgivningen etter Tysklands samling 1871; nasjonalitetslov 1. januar 1914.

Eksamensoppgave er blitt delt ut tidlig på semesteret til små grupper i klassen. Studentene valgte selv landene de ville studere og ble direkte engasjert i en mikroundersøkelse som var ment til å trene dem til fremtidig forskningsarbeid. Kandidatene som har valgt å studere Frankrike og Tyskland har selvsagt et fortrinn i og med at disse landene ble analysert i løpet av undervisningen. Man finner også ganske mye materiale om disse land i pensumlitteraturen. Det må derfor ta hensyn til det var relativt vanskeligere å skrive om andre i Europa.

Oppgaven er individuelt, men studentene ble også engasjert i muntlige oppgaver i gruppen. Alle studenter har fått omfattende kommentarer fra særemnelærer etter innlevering av første utkast av oppgaven.

Besvarelsen vurderes etter følgende kriterier:

- Fagforståelsen eller «grepet» om emnet
- Selvstendighet i behandlingen av emnet
- Fremstillingens struktur og oppbygning, f. eks. lengden, bruken av avsnitt, underoverskrifter
- Kunnskap i empiriske detaljer
- Språkbruk
- Formelle redaksjonelle forhold, som kildehenvisninger og litteraturliste

Viktige merknader:

- Kandidaten skal bruke Sieyès og Renan på pensum som relevante primære kilder.

- Kandidaten skal bruke hele pensumlitteratur aktivt, ikke bare Brubaker eller/og Wolff.
- Viktig å spesifisere betydningen av ulike begreper, for eks. «statsnasjon» og «kulturnasjon». Nasjonsoppfatningen som ligger bak disse ulike begreper skaper også premisser for utviklingen av ulike former for nasjonalisme.
- Viktig å spesifisere begreper «*ius soli*» og «*ius sanguinis*» når man redegjør for ulike statsborgerskapslover.
- Særlig flinke studenter vil se også på Hans Kohns teori om *civic nationalism* og *ethnic nationalism*.

Særemne: Revolusjon i Norge

Oppgave: Sammenlign Det norske Arbeiderpartis (1918-23) og Nasjonal Samlings (1940-45) ideer om revolusjon i Norge. Legg gjerne vekt på ett eller flere av disse aspektene: Mål, strategi/virkemidler, fiendebilder.

Pensum: Dette er en oppgave der store deler av pensumlitteraturen er relevant: Bjørnson og Maurseth for DNA, Dahl for NS, Sørensen/Brandal for begge deler. I tillegg er særlig Edvard Bulls foredrag om proletariatets diktatur og Gulbrand Lunde-artikkelen «Den nasjonale revolusjon i Norge» relevante av kildematerialet på pensum.

Besvarelsene kan gjerne drøfte kort hva slags begrep om «revolusjon» som kan være fruktbart i en analytisk sammenheng. Men oppgaven er først og fremst interessert i de historiske aktørenes selvforståelse - deres forestillinger om hva en revolusjon kunne/skulle være, revolusjonens mål og hvordan og under hvilke betingelser den kunne gjennomføres.

Mål: DNAs mål var et kommunistisk, klasseløst samfunn. NS ville skape et nasjonalsosialistisk fellesskap, styrt av en førerstat.

Strategi/midler: DNA kunne virke nokså vage og uklare. Mange så for seg en oppstand nedenfra av arbeidere organisert i egne «råd». Voldsbruk var et spesielt uklart punkt – det kunne være aktuelt, men bare hvis borgerskapet ikke ville gi fra seg makten (jfr. Bull-foredraget). Andre i partiet ville bygge opp et sentralisert, leninistisk parti som kunne utføre en statskupp-lignende maktovertagelse etter mønster av Oktoberrevolusjonen i Russland. I 1918-20 var forestillingen om verdensrevolusjon helt sentral, ikke minst markert ved DNAs medlemskap i Komintern. Etter hvert ble det en tydelig splittelse blant de revolusjonære om organisering og strategi, og de som ville følge Komintern og skape et sentralisert leninistisk parti brøt ut sent i 1923.

NS ville ha (og forsøkte å gjennomføre) en revolusjon ovenfra, styrt av et parti som ble innsatt i maktposisjon av de tyske okkupantene. Revolusjonen innebar en omdannelse av hele samfunnet – blant annet innføring av førerprinsippet i alle institusjoner – med tvang og vold om nødvendig. Det var spenninger innad i NS om forholdet til Nazi-Tyskland burde være i et fremtidig samfunn – om Norge skulle bevare en utstrakt selvstendighet som stat eller bli en del av et Stor-Germania.

Fiendebilder: For DNA var det snakk om det kapitalistiske systemet og borgerskapet. Det parlamentariske demokratiet ble oppfattet primært som et skalkeskjul for borgerskapets makt. I fiendebildene inngikk alle motstandere av revolusjon. Det gjaldt også motstandere i egne rekker, de som ble omtalt som reformister. Men siden mange av disse fortsatte å være partimedlemmer, var retorikken litt variabel og neddempet. Utbrytere i Norges Socialdemokratiske Arbeiderparti (fra 1921) ble dog stemplet som kontrarevolusjonære.

For NS var fiendebildet i all korthet demokratiet, liberalismen, «plutokratiet», bolsjevismen og ikke minst jødene. Helt allment var det her snakk om motstandere av den nasjonalsosialistiske nyordningen.

Alle besvarelser bør kunne vise rimelig gode kunnskaper, studentene bør ha fått med seg hovedtrekkene i det det blir spurt om. Gode besvarelser vil være analytiske i sin tilnærming og systematiske mht drøfting av likheter og forskjeller. De vil ikke bare understreke at det var to helt forskjellige historiske kontekster (det bør alle kunne se ganske greit), men også fx drøfte de forskjellige kontekstenes betydning for faktisk gjennomføring av revolusjonsideene (verdensrevolusjonen kom ikke til Norge, Tyskland okkuperte Norge og innsatte NS). Spesielt gode besvarelser kan fx drøfte poenger som disse: Et viktig likhetstrekk var at krig, omveltninger og generell ustabilitet i Europa åpnet for helt nye – revolusjonære – muligheter. Et annet likhetstrekk er at de to norske bevegelsene forholdt seg nært (om enn med store forskjeller) til hver sin revolusjonære stormakt – men at dette forholdet også var spenningsfylt.

Særemne: Nato og internasjonale maktforhold

Oppgave: Hvordan utviklet forholdet mellom NATO og Sovjetunionen/Russland seg i perioden mellom 1979 og 2014? Identifiser endringer og kontinuiteter og forklar årsaker til disse.

Det er flere mulige tilnærminger til denne oppgaven og studentene vil måtte avgrense utvalget av historiske hendelser og prosesser som undersøkes. En god oppgave vil ha en balanse mellom diskusjon av ideologisk utvikling og realpolitiske hendelser. En god oppgave fordrer en kronologisk fremstilling der nøkkelpunkter i historien opptrer i den rekkefølgen de fant sted historisk. En dårligere oppgave vil for eksempel være en oppgave som er strukturert tematisk og som hopper frem og tilbake i tid avhengig av tema. Evne til å analysere og diskutere endring over tid er således et nøkkelmoment her.

Sentrale pensumbidrag er: Tomothy Andrew Sayle's bok «Enduring Alliance. A History of NATO and the Postwar Global Order» og Tuomas Forsberg & Graeme Herd's artikkel "Russia and NATO from Windows of Opportunities to Closed Doors". I tillegg kan studentene gjerne bruke The New Yorkers intervju med John Mearsheimer og originalkilder vi har diskutert i timen som for eksempel CIAs vurderinger i forkant av invasjonen i Grisebukta, men dette er ikke et must for en god oppgave.

Som nevnt er det ulike innfallsvinkler til oppgaven, men følgende momenter er svært sentrale og burde fortrinnsvis være med:

- Dobbeltvedtaket 1979 som svar på Warszawapaktens utplassering av mellomdistanseraketter i 1976. Diskuter bakgrunnen og konsekvensene av dobbeltvedtaket fra NATO. Analyser hvordan dette bidro til økt spenning mellom NATO og Sovjetunionen. Diskuter gjerne ulike synspunkter på saken hos de forskjellige NATO-medlemmene.
- Økt spenning under Reagan. Beskrive Reagans utenrikspolitikk og diskuter dens innvirkning på forholdet mellom NATO og Sovjetunionen. Diskuter opptrappingen av rustningskappløpet og de politiske spenningene i perioden.
- Gorbatsjov, glasnost og perestrojka. Beskriv Gorbatsjovs reformer og deres innvirkning på det forholdet.

- Oppløsning av Sovjetunionen i 1991. Diskuter utfordringene og mulighetene som oppsto i kjølvannet av denne historiske begivenheten. Jeltsin og partnerskap for fred, etableringen av Permanent Joint Council (PJC etableres i 1997, men blir til NATO-Russia Council NRC på begynnelsen av 2000-tallet), NATOs ønske om å ekspandere østover og Russlands frykt for det samme. Første utvidelse i 1999.
- Angrepene på USA 9/11 2001. Bush II's war on terror forbedrer forholdet en periode. Putin er vennlig innstilt til NATO og har et godt forhold til Bush. Her vil det være fint med en analyse av Putins retorikk (Forsberg and Herd). I 2004 kommer andre runde med utvidelser østover. Toppmøtet i Bukarest i 2008 blir et negativt vendepunkt. Russland invaderer Georgia.
- Obama forsøker å kontre utviklingen med sin «reset policy» i 2009, men dette gir kun minimale forbedringer i forholdet. NATO utvider med Albania og Kroatia.
- I 2014 invaderer Putin Krim. Her vil det være fint om studentene kan si noe kort om hvorfor og dernest peke på implikasjoner av dette for forholdet til NATO.

Særemne: Massemigrasjonens tid

Oppgavetekst: Redegjør for de ulike årsakene til massemigrasjonen til «Den nye verden» i tidsrommet 1840-1940, drøft hvilke årsaker som var viktigst og begrunn svaret ditt. Bruk pensum til særemnet for å besvare oppgaven. Du kan gjerne trekke inn relevante deler av fellespensum og primærkilder.

Veiledning til sensor:

Dette særemnet introduserer studenter for massemigrasjonen på 1800- og 1900-tallet til den såkalte «nye verden», altså de områdene av kloden som opplevde, og ikke minst oppfordret til innvandring fra «den gamle», altså i hovedsak Europa, men også Asia. Fokuset i særemnet var å diskutere og nyansere årsakene til massemigrasjonen til «Den nye verden», samt å utforske sammenhengene som innvandring og innvandrerne inngikk i. Særemnet utforsker ulike kulturmøter og konflikter, og bruker i stor grad norske innvandrere i USA som vindu til dette temaet.

Oppgaveteksten ber studentene om å redegjøre for ulike årsaker til massemigrasjonen til «Den nye verden» og drøfte og begrunne hvilke årsaker som var viktigst. Dette gir studentene mulighet til å vise at de har lest og forstått bredden av pensum samtidig som de må ta selvstendige valg og faglig begrunne disse. Det vil være en styrke ved besvarelsen om studentene nyanserer årsaksbegrepet og bruker ulike årsaksforklaringer, samt at besvarelsen vier mest tid til drøfting og faglig vurdering av noen sentrale årsaker fremfor faglig redegjørelse av mange årsaker.

Oppgaven er formulert fritt og ber studentene om en høy grad av selvstendig argumentasjon på bakgrunn av det de finner i pensum og eventuelt i andre tekster. De har fått beskjed om at det kan være forskjellige årsaker som kan trekkes frem som viktigst, og at det er deres grad av begrunnelse og argumentasjon som vil være viktig. Det forventes likefullt at studentene går i dybden på det de tar opp som eksempler/case/perspektiv og at de ikke gir et altfor generelt/vagt svar på problemstillingen.

A- og B-oppgaver bør ha et tydelig selvstendig resonnement som svarer presist på det oppgaven spør om, der studenten underbygger med relevant fagkunnskap og bruker pensum selvstendig (eventuelt i kombinasjon med annen litteratur og andre kilder).

C-oppgaver bør vise gode kunnskaper og må kunne bruke pensum på en relevant måte. Oppgaven må ha en tydelig avgrensning og svare relevant på oppgaven. C-oppgaver bør vise forståelse for sentrale årsaker, men drøftingen kan være mindre selvstendig.

D- og E-oppgaver vil gjerne være preget av misforståelser og mangler eller at kunnskapen i liten grad blir plassert i sammenheng, samt manglende, smal eller lite hensiktsmessig bruk av pensumlitteraturen.

Særemne: Miljøutfordringer etter 1945

Studentene har fått følgende oppgave: «I pensum og seminarene har vi sett på ulike forsøk på å løse miljøutfordringer. Sammenlign to tiltak og diskuter hvor vellykket de var og hvorfor/hvorfor ikke de fungerte. Vurder til slutt kort hvilke historiske innsikter fra disse tiltakene vi kan ta med oss for å løse dagens miljøutfordringer.»

Oppgaven er todelt, men siden den avsluttende vurderingen skal være kort, bør studentene legge størst vekt på sammenligningen av tiltak. Oppgaven er åpent formulert og krever at studentene velger ut relevante tiltak. Tiltak vi har fokusert på i seminaret er følgende: Klima-konvensjoner (Kyoto-avtalen, Paris-avtalen m.m.), lokale tiltak knytta for å hindre forurensning i byer (Akerselva miljøpark), nasjonal politikk for resirkulering, hvalfangstkonvensjonen, etablering av nasjonalparker. Studentene har hatt mulighet til å jobbe med ulike tiltak på seminarene.

Pensumlitteraturen dekker alle områdene, men noen av områdene på et ganske generelt nivå. Studentene er derfor oppfordret til å bruke fellespensum og utdypende litteratur og eventuelt primærkilder de har fått tilgang til gjennom undervisningen. De bør uansett bruke pensumlitteraturen i drøftingen, særlig for å drøfte hvorfor / hvorfor ikke tiltakene fungerte.

Relevant pensum kan være:

McNeill og Engelke (2014). Hovedboka er globalhistorisk og går ikke i dybden på tiltakene. Gir imidlertid relevante perspektiver på alle tiltakene, og kan særlig brukes til å drøfte hvorfor / hvorfor ikke tiltakene fungerte.

Anker (2014). Tar for seg klimapolitikk i et norsk perspektiv fra 1970-tallet og framover.

Jørgensen (2013). "Green Citizenship at the Recycling Junction". Tar for seg norsk resirkuleringspolitikk gjennom 1900-tallet.

Tarr (2002) "The Metabolism of the Industrial City: The Case of Pittsburgh". Tar for seg grønn byutviklingspolitikk i Pittsburgh.

Weart (2010). «The idea of anthropogenic global climate change in the 20th century». Tar for seg endringer i synet på menneskeskapte klimaendringer.

A- og B-oppgaver bør ha et tydelig selvstendig resonnement som svarer presist på det oppgaven spør om, der studenten underbygger med relevant fagkunnskap og bruker pensum selvstendig (eventuelt

i kombinasjon med andre kilder). Her vil det være et pluss om studentene tar opp sammenhenger mellom de strukturelle endringene som særlig boka til McNeill og Engelke tar for seg og de spesifikke tiltakene.

C-oppgaver bør vise gode kunnskaper og må kunne bruke pensum på en relevant måte. Oppgaven må ha en tydelig avgrensning, svare relevant på oppgaven og sammenligningen bør være rimelig ryddig. C-oppgaver bør vise forståelse for sentrale sammenhenger, men drøftingen / analysen kan være mindre selvstendig.

D- og E-oppgaver vil gjerne være preget av misforståelser og mangler eller at kunnskapen i liten grad blir plassert i sammenheng, samt manglende, smal eller lite hensiktsmessig bruk av pensumlitteraturen.

Særemne: Propaganda og politikk

Oppgave: I hvilken grad og hvordan var første verdenskrig et gjennombrudd for moderne propaganda? Reflekter kort over verdenskrigens betydning for synet på strategisk massekommunikasjon i ettertid.

I særemneundervisningen har vi gjennomgått utvikling av medier og politisk-strategisk massekommunikasjon fra første verdenskrig til i dag – med vekt på store statlige propagandainitiativer under verdenskrigene og den kalde krigen, samt utvalgte politiske bevegelsers pionerarbeid innen massekommunikasjon i mellomkrigstiden og senere. Vi har også diskutert utviklingen av propaganda og politisk massekommunikasjon etter den kalde krigen, inkludert dagens digitale propaganda og desinformasjonskampanjer. Gjennomgående har utviklingen av strategisk massekommunikasjon blitt behandlet som et kommunikativt «våpenkappløp», hvor propagandistene – stater, politiske bevegelser eller enkeltaktører har trukket på hverandres nyvinninger og erfaringer i forsøk på å komme på offensiven.

Den første delen av oppgaven ble inngående diskutert i andre seminar og ulike aktørers erfaringer med og syn på krigspropagandaen ble kort behandlet i tredje seminar. Særlig Hitler og nazistenes lærdommer ble satt i fokus. Pensumboken av Eberhardt Demm dekker de krigførende statens propagandasatsninger under første verdenskrig og vil være et naturlig utgangspunkt. Studenter forventes også å hente inn egen faglig solid og relevant litteratur.

Det todelte spørsmålet henger tett sammen, men spørsmålsformuleringen peker i retning av at første spørsmål bør gis noe mer plass. Denne forventningen har også blitt formidlet til studentene. En fruktbar avgrensning er nødvendig for en veldisponert besvarelse med en inngående analyse. Gode oppgaver hever blikket fra detaljene mot det generelle, men eksemplifiserer de generelle tendensene i konkrete aspekter.

Studentene bør også aktivt forholde seg til en faglig definisjon av propaganda eller velge andre analytiske begreper (bør begrunnes). Det er akseptabelt om studentene referer til min (Eirik W. Sundvall) upubliserte definisjon presentert i seminarene, ettersom denne var en viktig konseptualisering for hele særemnet: *Propaganda er strategisk massekommunikasjon i politisk hensikt med høy grad av koordinasjon i utforming, målretning og spredning av budskap*. På akkurat dette punktet er det greit å referere til powerpoint.

Særemne: Turismehistorie på 1800- og tidlig 1900-tallet

Oppgave:

Reiseguides som kilde til turismens historie på 1800- og tidlig 1900-tallet

Målet med oppgaven er:

- å bruke primærkilder med et kildekritisk blikk
- å bruke primærkilder som en kilde til å finne frem til kjennetegn ved turismens historie
- å finne sin egen problemstilling eller tilnærming innenfor dette temaet

Studentene ble oppfordret til å tolke temaet forholdsvis fritt: De kan avgrense tidsperioden til noen få (ti)år eller diskutere hele perioden. De kan velge reiseguides selv, ikke bare de som er på pensum, og de kan også velge reisebeskrivelser (som kan tolkes som en slags reiseguide). De kan skrive et mer teoretisk eller et mer empirisk arbeid.

Ved vurderingen er aspekter som selvstendighet, ryddig fremstilling og argumentasjon derfor spesielt viktige.

Studentene ble oppfordret til å finne mer sekundærlitteratur i tillegg til pensum og å bruke pensum fra fellesdelen, men det er helt greit hvis de bare anvender pensumlitteraturen.

Studentene fikk mye øvelse i undervisningen og gjennom den muntlige aktiviteten i å bruke historiske guidebøker som kilde. Det forventes derfor at studentene kan tilnærme seg kildene med et kildekritisk blikk.

Historisk sett er 1800-tallet tiden der den moderne turismen utviklet seg i den vestlige verden (med røtter til 1700-tallet), med økt mobilitet, pakketurer, utbygging av infrastruktur, oppfinnelse av den moderne reisehåndboken. Særlig guidebøker (eller reisehåndbøker som de ble kalt den gangen) er en utmerket kilde for å kartlegge turismens utvikling og forandring over tid. F.eks. viser guidebøker på tidlig 1800-tallet at de fleste reisende tok med tjenestefolk, mens senere guidebøker fokuserte mer på familier. Flere og flere fikk mulighet til å reise. Reisetiden endret seg fra flere uker eller måneder til noen få uker. I takt med dette endret seg infrastrukturen, med bedre veier, raskere transportmidler og flere hoteller. Turismen kan ikke forstås uten 1800-tallets industrialisering og demokratisering, samtidig som den er tett knyttet til 1800-tallets imperialisme og nasjonsbygging.

Det forventes at kandidaten tar opp disse og/eller andre temaene som kjennetegner 1800- og tidlig 1900-tallet. Gode kandidater vil også drøfte årsakene til endringene.

Særemne: Jødernes historie

Oppgave: Drøft hvordan holocaust utgjorde en endring i norsk-jødisk liv

Oppgaven skal se på endring i norsk jødisk liv som skjedde på grunn av holocaust. For å svare på oppgaven må studenten ha kunnskap både om tiden før, men ikke minst etter holocaust. Et av de sentrale ordene i problemstillingen vil naturlig nok være *endring* på grunn av holocaust.

På utkastene vi har vurdert har vi sett at mange av studentene ikke leser oppgaveteksten godt nok og skriver litt om alt man har hatt på pensum. Dette har vi - både i tilbakemeldinger til studentene og i undervisning - tatt opp at dette ikke er en god måte å løse oppgaven på. Studenten kan (ja til og med bør) gå inn på tiden før holocaust, men må selvsagt gjøre det i lys av oppgaveformuleringer med vekt på *endring*. Imidlertid kan hovedvekten godt være på etterkrigstiden - for eksempel innbyr Corells tekst til dette. Vi har også etterlyst hva studentene forstår med «jødisk liv» og at de bør klargjøre dette.

En veldig god besvarelse vil ha lest oppgaveteksten godt, forstå hva vi er på jakt etter og vil gjennom hele besvarelsen vise dette. De vil særlig ha koblet endringene tydelig opp mot konsekvensene av holocaust, og sett hvordan dette forårsaket brudd i jødisk liv. De vil i tillegg ha plukket ut et par-tre relevante momenter og diskutert dem.

Pensum er slik at studentene må forskjellige steder for å besvare oppgaven svært godt, men Banik, Høeg, Gjernes, Corell og Kopperud/Levin er i hvert fall sentrale. De må si noe om at Holocaust førte til at antallet jøder var svært få etter krigen, og at dette fikk praktiske konsekvenser. Noen vil trekke fram grad av religiøsitet, endringer i kvinners stilling eller antisemittisme, men dette må kobles konkret opp mot Holocaust for at det skal være relevant. De gode besvarelsene gjør dette. Andre vil ramse opp uten å drøfte i særlig grad.

Studentene bør ikke legge for stor vekt kun på antisemittisme, da dette jo er et majoritetsproblem i utgangspunktet. Men dersom de sier noe om hvordan jødehat setter rammer for jødisk liv, er det greit.

Videre vil en sterk student se at det å legge vekt på Grunnlovens §2, andre ledd er relativt irrelevant i denne sammenhengen, mens de svakere nok vil ha en mer oppramsing av tiden før og etter, uten blick for hva som kan bli sammenliknet. Mer overordnet vil en sterk student videre se at det indre jødiske livet (religiøst, sosialt, kulturelt, arbeidsliv, osv) er hovedfokus, mens svakere studenter ikke vil være så gode på å skille mellom storsamfunnets holdninger vs det indre jødiske livet (jf også det jeg skriver om antisemittisme ovenfor).

De sterke studentene vil også forsøke å forklare *endringer* gjennom hele oppgaven. Holocaust er selvsagt omdreiningspunktet for endringen: traumene etter å ha mistet så mange av sine nære, antallet personer som skulle holde et jødisk liv i gang var blitt dramatisk lavere (og minoriteten var jo svært liten i utgangspunktet) osv.

Studentene har fått følgende oppsummerende råd etter innlevert førsteutkast som det kan være greit å vite om:

lær dere hvordan dere refererer, enten dere bruker parenteser løpende i teksten eller fotnoter. Vær helt konsekvent i hvilket system dere bruker.

Ikke skriv uten å bruke referanser. Da er det ikke akademisk skriving, men det sparer dere også for tid når dere til slutt må føre på referansene.

når kravet er to tusen ord i et førsteutkast, holder det ikke med en kort disposisjon

husk litteraturliste

bruk pensumlitteratur, ikke oppslagsverk og nettsteder. Selv om SNL er skrevet av dyktige fagfolk, er det fortsatt et leksikon.

Ha en tydelig innledning hvor du presiserer akkurat hva du skal gjøre og gir en faglig begrunnelse på dette ut fra problemstillingen. En hoveddel hvor du drøfter hvordan jødisk liv i Norge endret seg etter andre verdenskrig og en kort avslutning hvor du oppsummerer de viktigste momentene du har med.

Hva spør problemstillingen etter? Gjør deg opp en mening om dette før du begynner å skrive. For å kunne gjøre det, må du kjenne pensumtekstene – problemstillingen er formulert ut fra dem. Det er ikke et mål i seg selv å bruke hele pensum bare for å ha brukt det. Snarere er det et mål å vise sensor at du evner å plukke ut relevante momenter fra pensumtekstene.

mange av dere drøfter ikke – tekstene forblir en oppramsing. Tenk også litt over hvilke årsaker som kan henge sammen, som kan påvirke hverandre den ene eller andre veien. Det viser selvstendighet.

bruk fagspråk. Vi har ikke drøftet mye teori i dette kurset, men dere er blitt introdusert for noe fagspråk. Bruk disse som et grunnlag, både for drøfting og for faktisk innhold. Det kan også hjelpe dere å strukturere innholdet bedre.

For å oppsummere: Det som har skilt de gode oppgavene fra de mindre gode er at alt i besvarelsen er koblet opp til oppgavens problemstilling. Mange studenter ramser opp ulike momenter før Holocaust og ulike momenter etter Holocaust uten at dette er koblet opp til hverandre. De aller svakeste oppgavene har lite eller ingenting om det oppgaven spør om, men behandler helt andre temaer.

De virkelig gode oppgaver ser på endring i lys av holocaust gjennom hele oppgaven.

Særemne: Slutten på etterkrigsstabiliteten

Oppgave: «Forklar hvordan minst to av de tre forfatterne (Furre, Sejersted, Olstad) på pensum forklarer bakgrunnen for omformingen av etterkrigstidens styringssystem i Norge på 1970- og tidlig på 1980-tallet. Sammenlikn forklaringene med de Tony Judt gir for den samtidige utviklingen ellers i Europa.»

Poenget med særemnet er å øve studentene opp i selvstendig kritisk lesning, og å identifisere ulike forklaringer og forståelser i overlappende pensumtekster.

De nevnte norske tekstene er litt ulike. Sejersteds bok inngår i grunnstammen på pensum, og er også lest i særemnet. Sejersted vektlegger i sin beskrivelse av det sene sekstitallet og syttitallet en «politikkens tilbakekomst» ved sammenbruddet for mer teknokratiske styreformers, større verdidualisme og en bredere og mer utfordrende politisk debatt. Den økonomiske krisen på syttitallet spiller inn, dels ved at den rokket troen på at økonomien kunne styres i detalj, dels ved faktisk behov for innstramminger og tilpasninger.

Furres fokus er mest på konvensjonell politikk. Han beskriver styringsproblemer i økonomien, og legger vekt blant annet på hvordan den økende materielle velferd svekket oppslutningen om felles

verdier og velferdsordninger. Han går mindre inn på problemer og kritikk rettet mot det etablerte styringssystemet, av den typen som står sentralt hos Sejersted.

Olstad beskriver overgangen som trinn i en «frihetsrevolusjon» der nye grupper fikk større rom. Den økende materielle velferden gjennom etterkrigstiden sees som et gode, som oppbrudd fra materiell ufrihet. Ungdomsopprøret og kvinnebevegelse vektlegges. Nye grupper fikk økt frihet og innflytelse, gjennom en prosess som «sto på skuldrene» til arbeiderbevegelsens omforming av samfunnet etter 1945. – Der Furre ser overgangen fra 1970-tallet som et «fall» en tilbaketrekning fra viktige kollektive verdier fra etterkrigssamfunnet, tegner både Sejersted og Olstad utviklingen annerledes, i større grad som oppbrudd fra mer kritiske og negative sider ved etterkrigssamfunnet.

Oppgaven ber om en sammenlikning med Judts tekst. Judts bok har en bred inngang. Den studerer oppbruddet knyttet til ungdomsopprøret sent på sekstitallet, som den i stor grad identifiserer som et generasjonsoppgjør. Trekk ved etterkrigsstaten og –samfunnet blir utfordret på bred basis. De politiske virkningene kommer særlig til uttrykk på 1970-tallet, som en utfordring av eksisterende styringspartier og etablert autoritet på en rekke samfunnsområder. Syttitallet ble preget av nye reformer som skulle svare på nye krav, samtidig som etterkrigstidens lange vekstperiode tok slutt. Etterkrigstidens industrisamfunn var på hell. Han har en rekke påpekninger av intellektuelle impulser, bredere samfunnsendringer, kulturelle impulser mv som kan trekkes med i en besvarelse. Hans beskrivelse av endringene fra midten av 1970-tallet er preget av at statens finansielle kapasitet strekkes, de større og stadig viktigere utdannede mellomlagene (i stor grad en arv fra utdanningsrevolusjonen) belastes hardt av inflasjon og økende skatter, samtidig som man får en økende bekymring fra velferdsstatens kostnader. Dette blir en viktig faktor bak de innstramningene og reformene som i mange land preger overgangen fra 1970-årene og veien inn på 1980-tallet. I tillegg peker han på en rekke intellektuelle impulser som svekket en kollektiv orientering og tilnærming til politikk, og la vekt på individuell frihet og utfoldelse, selvbestemmelse og selvrealisering.

Judt beskriver en bred europeisk utvikling, der mange land har sine særtrekk, men som i stor grad gir variasjoner over samme tema. Et spørsmål som har stått sentralt i saremnet, i hvor stor grad forskjellen mellom Judts tekst og de norske tekstene skyldes at den norske utviklingen er særegen, og i hvor stor grad det skyldes forfatterens perspektiver og fortolkninger. Den politiske utviklingen fra oppbrudd i rødgrønn retning, deretter en «høyrebølge» mot slutten av tiåret, er i grove trekk lik. Samtidig ga utviklingen av oljeindustrien og dens inntekter Norge en delvis særegen utvikling, samtidig som Norge og Skandinavia har noe sterkere tradisjoner for statlig regulering og tjenesteyting. Det siste tematiseres i et eget underkapittel i Judt.

Det er vanskelig å gi noen mal for hva som er «riktig» sammenligning av de norske tekstene med Judt. Sejersteds forklaring på endringen har klare likhetstrekk med Judts, ved å peke på at nye radikale krefter ga et høyt forbruk og en slags finansiell «overstretch» midt på 1970-tallet, som ga impulser til å stramme inn politikken og gi staten mer begrensede oppgaver.

Furre peker på tendenser til materialisme og individualisme, som svekket oppslutningen om velferdsordninger og kollektive løsninger. Slike tendenser finner man i liten grad hos Judt – der skyldes innstramningene mer et ønske om å kunne verne velferdsstatens kjerneoppgaver på lang sikt.

Judts tekst drives også av en relativt dyp generasjonsmotsetning, som han følger fra sekstitallet, gjennom syttitallet og inn på åttitallet. (Sekstiåttene er i opposisjon, men rekrutteres snart inn i nye

mellomlag og blir bekymret for inflasjon og skattetrykk.) Olstad legger kanskje mest vekt på generasjonsopprøret – men hos ham blir det ingen dyp motsetning, men et nytt trinn i utviklingen av kollektive bevegelser, der ungdomsopprøret og kvinnebevegelsen plasseres i forlengelsen av klassekampen og arbeiderbevegelsen som omformet etterkrigssamfunnet.

Tekstene er alle mer komplekse enn det som oppsummeres her, og mye kan trekkes inn. Oppgaven legger opp til en drøfting av tekster og fortolkninger. En viktig forskjell på sterke og svake oppgaver er om dette faktisk preger besvarelsen, at studentene har blick for likheter og forskjelligheter i fortolkninger, og er i stand til å foreta selvstendige drøftelser der pensumtekstene står i sentrum.